

Aika 18.11.2019, klo 09:00

Paikka Kaupunginvaltuuston istuntosali

Käsiteltävät asiat

§ 172 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 173 Pöytäkirjan tarkastus

§ 174 Läsnäolo- ja puheoikeus

§ 175 Tiedoksi merkittävät asiat

§ 176 Keskustelu vuoden 2020 talousarviosta ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelmasta sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

§ 177 Tuloveroprosentti, kiinteistöveroprosentti ja muiden verojen perusteet vuodelle 2020

§ 178 Vuoden 2020 talousarvio ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelma sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

§ 179 Kokousraportit

Osallistujat

Ikonen Anna-Kaisa, puheenjohtaja
Dundar-Järvinen Aila, 1. varapuheenjohtaja
Suomela Iiris, 2. varapuheenjohtaja
Aaltonen Mikko, 3. varapuheenjohtaja
Vehmaanperä Karoliina, sihteeri
Aarnio Jouko, Kaupunginlakimies
Ahonen Reeta
Alatalo Mikko
Aleksovski Atanas
Alppi Ulla-Leena
Asplund Kirsi-Maarit
Axen Erkki
Backman Henri
Elovaara Tiina
Friman Väinö
Gustafsson Jukka
Haapa-aho Olga
Hanhela Milka
Hanhilahti Vilhartin
Helimo Matti
Höyssä Matti
Ivanoff Antti
Jussila Anne-Mari
Jäntti Aleksi
Kaivonen Kirsi
Kajan Maija
Kaleva Lassi
Kanerva Esa
Karjalainen Miisa
Kiili Kalle
Kivistö Anneli
Kostiainen Leena
Kummola Kalervo
Kyötilä-Vettenranta Tiina, Hallintolakimies
Liimola Anne
Loukaskorpi Johanna
Luoto Heikki
Lyly Lauri
Löfberg Peter
Marin Sanna
Markkanen Jouni
Maunu Anna-Maria, Viestintäjohtaja
Minkkinen Minna
Mustakallio Jaakko
Mäkinen Merja, Hallintoasiantuntija
Nyyssönen Tuire, Hallintosihteeri
Oksanen Lasse

Ollila Riitta
Ovaska Jouni
Parviainen Olli-Poika
Perämaa Juha, Lakimies
Porttikivi Ilkka
Puisto Sakari
Raevara Arne
Rajala Petri
Rauhala Leena
Rincón Salazar Natalia
Rokosa Inna
Salmi Pekka
Sasi Ilkka
Schafeitel Yrjö
Sirniö Ilpo
Siuro Petri
Stenhäll Jaakko
Suoniemi Juhana
Taina Anneli
Tanus Sari
Tapio Noora
Torkkola Sinikka
Tulonen Irja
Tynkkynen Oras
Vallin Veikko
Viitanen Pia
Vikman Sofia
Wigelius Ari
Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

§ 172

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

§ 173

Pöytäkirjan tarkastus

Päätösehdotus

Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Vuorossa ovat Miisa Karjalainen ja Kalle Kiili.

Varalla Anneli Kivistö ja Leena Kostainen.

Perustelut

Pöytäkirja on tarkastettavana ja sähköisesti allekirjoitettavana viimeistään maanantaina 25.11.2019 ja asetetaan yleisesti nähtäville 26.11.2019 Tampereen kaupungin internet-sivuille www.tampere.fi.

§ 174

Läsnäolo- ja puheoikeus

§ 175

Tiedoksi merkittävät asiat

§ 176

Keskustelu vuoden 2020 talousarviosta ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelmasta sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

TRE:845/02.02.01/2019

Perustelut

1. Talousarvion esittely

Pormestari, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Lauri Lyly.

2. Keskustelu

Esityslistan pykälistä 176, 177 ja 178 käydään keskustelu samanaikaisesti seuraavasti:

Valtuustoryhmät suuruusjärjestyksessä, joiden aikana mahdollisesti tehdyt muutosehdotukset ja ponsiehdotukset sekä kirjallisina että sähköisenä sihteeristölle, otsikko, sivu ja esitetty muutos. Ryhmäpuheenvuorot 10 min. (Puheenvuorot edestä.)

Kokoomuksen, Kristillisdemokraattien ja Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen Tampereen valtuustoryhmä

Tampereen Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Tampereen vihreä valtuustoryhmä

Vasemmistoliiton Tampereen valtuustoryhmä

Tampereen Keskustan valtuustoryhmä

Perussuomalaisten Tampereen valtuustoryhmä

Tampereen Puolesta valtuustoryhmä

Vaihtoehto Tampere valtuustoryhmä

Sininen valtuustoryhmä

Yksittäisten valtuutettujen puheenvuorot,

joiden aikana mahdollisesti tehdyt muutosehdotukset ja ponsiehdotukset sekä kirjallisina että sähköisenä sihteeristölle, otsikko, sivu ja esitetty muutos. (Puheenvuorot paikalta.)

Muutosehdotukset ja ponsiehdotukset pykäliin 177 ja 178 on tehtävä pykälän 176 keskustelun aikana.

Muutosehdotuksia ja ponsiehdotuksia ei saa tehdä enää käsiteltäessä pykälää 177 ja 178.

Pykälien 177 ja 178 kohdalla suoritetaan vain äänestykset ja todetaan päätökset.

3. Yksityiskohtainen käsittely

Käsittely esityslistan §:n 178 osalta käydään talousarviokirjassa olevan jaottelun mukaisesti.

Sisällysluettelo

Esipuhe s. 3-4

YLEISET LÄHTÖKOHDAT s. 7-52

Talous- ja strategiaprosessi s. 9

Tampereen kaupungin organisaatio s. 9-10

Toimintaympäristö s. 11-15

Väestö s. 11-12

Työ s. 13-14

Asuminen s. 15

Taloudelliset lähtökohdat s. 16-18

Talouden kehitysnäkymät s. 16

Kuntatalous s. 16-17

Kaupungin talous s. 18

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta s. 19-22

Talousarvion osat s. 19-20

Talousarvion sitovuus s. 20-22

Tilivelvollisen valvontavastuu s. 22

Henkilöstö s. 23-24

Tampereen strategia 2030 s. 25-36

Strategian rakenne ja keskeiset sisällöt s. 25

Strateginen johtamisjärjestelmä s. 25

Vuoden 2020 toiminnan tavoitteet s. 25-26

Strategiset painopisteet, valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet s. 27-36

Tuottavuuden tila s. 37-38

Tampereen kaupungin kehitysohjelmat s. 39-48

Viiden tähden keskusta kehitysohjelma s. 40

Hiedanrannan kehitysohjelma s. 41

Raitiotien kehitysohjelma s. 42-43

Smart Tampere -kehitysohjelma s. 44-45

Elinvoima- ja kasvupalveluallianssin kehitysohjelma s. 46

Vetovoimainen elämiskaupunki -kehitysohjelma s. 47

Tampere Junior -kehitysohjelma s. 48

Ilmastobudjetti s. 49

Riskienhallinta ja turvallisuus s. 50

Hankinnat s. 51-52

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN s. 53-127

Sivistyspalvelujen palvelualue s. 54-59

Sivistys- ja kulttuurilautakunta s. 55-59

Varhaiskasvatus ja esiopetus s. 57

Perusopetus s. 58

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut s. 59

Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue s. 60-70

Sosiaali- ja terveystalouden s. 62-70

Ikäihmisten palvelut s. 64-65

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut s. 65-66

Vastaanottopalvelut s. 67

Psykososiaalisen tuen palvelut s. 68-69

Erikoissairaanhoidon palvelut s. 70

Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue s. 71-102

Elinvoima- ja osaamislautakunta s. 73-83

Ammatillinen koulutus s. 76-77

Lukiokoulutus s. 78

Työllisyys- ja kasvupalvelut s. 79-80

Vetovoima ja edunvalvonta s. 81

Elinkeinopalvelut s. 82

Kehitysohjelmat s. 83

Asunto- ja kiinteistölaikunta s. 84-102

Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka s. 86-89

Talonrakennushankkeet s. 90-102

Kaupunkiympäristön palvelualue s. 103-115

Yhdyskuntalaikunta s. 105-112

Kaupunkiympäristön suunnittelu s. 107-108

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito s. 109-110

Kestävä kaupunki s. 111-112

Kehitysohjelmat s. 112

Joukkoliikennelaikunta s. 113-115

Joukkoliikenne s. 115

Konsernihallinto s. 116-118

Konsernihallinto s. 116-117

Yhteiset erät s. 118

Taseyksiköt s. 119-127

Pirkanmaan pelastuslaitos s. 119-121

Vahinkorahasto s. 122

Liikelaitokset s. 123-127

Tampereen Vesi Liikelaitos s. 124-125

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos s. 126-127

LASKELMAT s. 129-144

Tuloslaskelma s. 130-137

Verotulot s. 133-134

Valtionosuudet s. 135

Korkotulot ja -menot s. 136-137

Muut rahoitustulot ja -menot s. 137

Investoinnit s. 138-140

Rahoituslaskelma s. 141-144

Antolainauksen muutokset s. 143

Korollisten velkojen muutokset s. 144

LIITTEET s. 145-175

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja -yhteisöt s. 146-165

Investoinnit kohteittain 2020-2029 s. 166-174

Täydentäviä tietoja s. 175

Lounastauko kello 13.00-14.00

Liitteet

1 Pormestarin talousarvioehdotus 2020

2 Korjauslista vuoden 2020 talousarvioon, 4.11.2019

3 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet ja niihin annetut vastaukset

Kaupunginvaltuusto, § 177, 18.11.2019

Kaupunginhallitus, § 470, 04.11.2019

§ 177

Tuloveroprosentti, kiinteistöveroprosentti ja muiden verojen perusteet vuodelle 2020

TRE:6587/02.03.01/2019

Kaupunginvaltuusto, 18.11.2019, § 177

Valmistelijat / lisätiedot:

Vesa-Matti Kangas

Valmistelijan yhteystiedot

Controller Vesa-Matti Kangas, puh. 050 566 4477, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Vahvistetaan seuraavat verot verovuodelle 2020:

- Tuloveroprosentiksi vahvistetaan 20,50.
- Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,25.
- Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,65.
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,10.
- Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,40.
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,50.
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 5,00.

Tiedoksi

Verohallinto, Jukka Männikkö, Vesa-Matti Kangas, konsernihallinto,
palvelualueet ja liikelaitokset

Kaupunginhallitus, 04.11.2019, § 470

Valmistelijat / lisätiedot:

Vesa-Matti Kangas

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Vahvistetaan seuraavat verot verovuodelle 2020:

- Tuloveroprosentiksi vahvistetaan 20,50.
- Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,25.
- Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,65.
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,10.
- Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,40.
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,50.
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 5,00.

Perustelut

Verotusmenettelystä annetun lain 91 a §:n mukaan kunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentin suuruus Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä. Tuloveroprosentti ilmoitetaan neljännesprosenttiyksikön tarkkuudella.

Kiinteistöverolain 11 §:n mukaan kunnanvaltuusto määrää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa ja sadasosan tarkkuudella vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kunnan tulee ilmoittaa kiinteistöveroprosentit Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä.

Jos marraskuun 17. päivä on muu kuin arkipäivä, niin ilmoitus tulee tehdä viimeistään sitä seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä (Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 150/1930 5 §). Vuoden 2020 tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit tulee ilmoittaa Verohallinnolle viimeistään maanantaina marraskuun 18. päivänä 2019.

Kaupungin verotulot kertyvät kunnan tuloverosta (kunnallisvero), osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta.

Tuloveroprosentti

Kaupungin vuoden 2020 talousarvio on valmisteltu 20,50 tuloveroprosentin mukaan. Vuoden 2020 verotuloarviota tehtäessä on ollut käytettävissä alustavat tiedot vuoden 2018 verotuksesta, jonka mukaan vuonna 2018 verotettavat tulot kasvoivat Tampereella 4,2 prosenttia ja koko maassa 2,7 prosenttia. Verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan Tampereella 3,9 prosenttia vuonna 2019 ja 5,0 prosenttia vuonna 2020.

Kunnallisveroja on vuonna 2019 kertymässä noin 801 milj. euroa. Vuonna 2020 kunnallisveroja arvioidaan kertyvän 875 milj. euroa.

Osuus yhteisöveron tuotosta

Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän kuluvana vuonna 80,0 milj. euroa, mikä on 8,9 milj. euroa vuotta 2018 enemmän. Vuonna 2020 yhteisöverotilitysten arvioidaan kasvavan 2,0 milj. euroa.

Yhteisöverojen kertymäarvio perustuu valtiovarainministeriön arvioon kunnille vuonna 2020 tilitettävistä yhteisöveroista ja kaupungin jako-osuusarviosta. Kuntien yhteisöverotilitysten arvioidaan olevan 2,0 mrd. euroa vuonna 2020. Kaupungin jako-osuuden arvioidaan pysyvän vuoden 2019 tasolla. Valtiovarainministeriö vahvistaa vuonna 2020 käytettävät kuntien jako-osuudet joulukuussa 2019 ja osuudet voivat poiketa nykyisistä jako-osuuksista.

Kiinteistöveroprosentit

Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella. Eduskunnan päätösten perusteella vuodelle 2020 kiinteistöveroprosenttivälit ovat:

- Yleinen kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,93-2,00 %
- Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,41-1,00 %
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,93-2,00 %
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentti voidaan määrätä välillä 0,93-3,10 %
- Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti voidaan määrätä välillä 0,00-2,00 %
- (kiinteistöveroprosentiksi 0,00 vain, jos valtuusto on erikseen näin määrännyt. Jos erillistä veroprosenttia ei ole päätetty, jätetään ilmoituskenttä tyhjäksi.)
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti voidaan määrätä välillä 2,00-6,00 % (Huom! KiintVL 12 b §:ssä mainituissa kunnissa alaraja on kunnanvaltuuston määräämä yleinen veroprosentti + 3,00 %)

Vuoden 2020 talousarviovalmistelussa kiinteistöveroprosentit on pidetty vuoden 2019 tasolla.

Esitettävät kiinteistöveroprosentit ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,25
- vakituiset asuinrakennukset 0,65
- muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,10
- yleishyödylliset yhteisöt 0,40
- voimalaitokset 1,50
- rakentamaton rakennuspaikka 5,00

Kiinteistöveroja on vuonna 2019 kertymässä noin 90 milj. euroa. Vuonna 2020 kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 92 milj. euroa.

Tiedoksi

Verohallinto, Jukka Männikkö, Vesa-Matti Kangas, konsernihallinto, palvelualueet ja liikelaitokset

Kokouskäsittely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden controller Vesa-Matti Kankaalle, johtaja Teppo Rantaselle, johtaja Mikko Nurmiselle sekä kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Lauri Savisaarelle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa tästä sekä seuraavasta pykälästä käydyn yleiskeskustelun ajan ja he poistuivat ennen päätöksentekoa.

Asian käsittelyn kuluessa Ilkka Sasi teki seuraavan muutosehdotuksen: "Tuloveroprosentiksi vahvistetaan 19,75." Lassi Kaleva ja Kalle Kiili kannattivat Sasin muutosehdotusta.

Aleksi Jäntti poistui kokouksesta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu muutosehdotus, josta oli äänestettävä.

Puheenjohtajan äänestysesitys: Esittelijän pohjaehdotus **Jaa**, Sasin muutosehdotus **Ei**. Äänestyksen tulos: Esittelijän päätösehdotus hyväksyttiin äänin 8-5.

Äänestys

Jaa

Minna Minkkinen
Matti Helimo
Jaakko Mustakallio
Olga Haapa-aho
Kirsi Kaivonen
Anne Liimola
Pekka Salmi
Lauri Lyly

Ei

Kalle Kiili
Lassi Kaleva
Irja Tulonen
Kalervo Kummolla
Ilkka Sasi

Kaupunginvaltuusto, § 178, 18.11.2019

Kaupunginhallitus, § 471, 04.11.2019

§ 178

Vuoden 2020 talousarvio ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelma sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

TRE:845/02.02.01/2019

Kaupunginvaltuusto, 18.11.2019, § 178

Valmistelijat / lisätiedot:

Vesa-Matti Kangas

Valmistelijan yhteystiedot

Controller Vesa-Matti Kangas, puh. 050 566 4477 ja strategiaohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Vuoden 2020 talousarvion ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelma hyväksytään.

Talousarvio sitoo valtuustoon ja muihin toimielimiin nähden Yleiset lähtökohdat -osan Talousarvion sitovuus -luvussa määriteltyjen sitovuussäännösten mukaisesti.

Konsernijohtajalle annetaan oikeus päättää organisaatiomuutoksiin liittyvien toimintojen ja niihin liittyvien määrärahojen siirroista.

Konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen konsernihallinnon viranhaltijalle annetaan seuraavat oikeudet:

- oikeus ottaa vuoden 2020 mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä
- oikeus ottaa vuoden 2020 aikana lyhytaikaisia lainoja 60 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi
- oikeus myöntää lyhytaikaisia antolainoja konserniyhteisöille yhteensä enintään 30 milj. euron määrään saakka
- oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja.

Talousarvion liitetietoihin sisältyvät konserniyhteisöjen tavoitteet hyväksytään kuntalain 13 §:n tarkoittamiksi kuntakonsernin tavoitteiksi.

Konsernihallinnon talousyksikkö oikeutetaan tekemään talousarvioasiakirjaan teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia.

Vuoden 2020 talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät valtuusto- ja kuntalaisaloitteet sekä niihin liitteessä annetut vastaukset merkitään tiedoksi. Aloitteet eivät anna aiheutta muihin kuin liitteessä mainittuihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

konsernihallinto, palvelualueet ja liikelaitokset, aloitteiden tekijät

Liitteet

- 1 Pormestarin talousarvioehdotus 2020
 - 2 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet ja niihin annetut vastaukset
 - 3 Korjauslista vuoden 2020 talousarvioon, 4.11.2019
-

Kaupunginhallitus, 04.11.2019, § 471

Valmistelijat / lisätiedot:
Vesa-Matti Kangas

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Lauri Lyly, Pormestari

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Vuoden 2020 talousarvion ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelma hyväksytään.

Talousarvio sitoo valtuustoon ja muihin toimielimiin nähden Yleiset lähtökohdat -osan Talousarvion sitovuus -luvussa määriteltyjen sitovuussäännösten mukaisesti.

Konsernijohtajalle annetaan oikeus päättää organisaatiomuutoksiin liittyvien toimintojen ja niihin liittyvien määrärahojen siirroista.

Konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen konsernihallinnon viranhaltijalle annetaan seuraavat oikeudet:

- oikeus ottaa vuoden 2020 mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä
- oikeus ottaa vuoden 2020 aikana lyhytaikaisia lainoja 60 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi
- oikeus myöntää lyhytaikaisia antolainoja konserniyhteisöille yhteensä enintään 30 milj. euron määrään saakka
- oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja.

Talousarvion liitetietoihin sisältyvät konserniyhteisöjen tavoitteet hyväksytään kuntalain 13 §:n tarkoittamiksi kuntakonsernin tavoitteiksi.

Konsernihallinnon talousyksikkö oikeutetaan tekemään talousarvioasiakirjaan teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia.

Vuoden 2020 talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät valtuusto- ja kuntalaisaloitteet sekä niihin liitteessä annetut vastaukset merkitään tiedoksi. Aloitteet eivät anna aiheutta muihin kuin liitteessä mainittuihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Talousarvion rakenne ja sisältö

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain 110 §:ssä on kunnan talousarviosta säädetty seuraavaa:

"Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota."

Ehdotus kaupungin vuoden 2020 talousarvioksi ja vuosien 2020–2023 taloussuunnitelmaksi on laadittu ottaen soveltuvin osin huomioon talousarvion laadintaa koskevat säännökset ja ohjeet.

Tampereen kaupungin talousarvio koostuu seuraavista osista: yleiset lähtökohdat, käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin, laskelmat sekä liitteet.

Organisaatiomuutoksia ja talousarviorakenteen muutoksia

Tampereen Infra Liikelaitos yhtiöitetään vuoden 2020 alusta.

Hyvinvoinnin palvelualue jaetaan 1.1.2020 alkaen sosiaali- ja terveystalouden palvelualueeksi ja sivistyspalvelujen palvelualueeksi.

Talousarviossa uusina osioina ovat Tuottavuuden tila ja Ilmastobudjetti. Tuottavuuden laskentaa, mittaamista ja seuranta kehitetään osana kaupungin talousohjelmaa ja tuloksellisuuden vahvistamista. Ilmastobudjetti kytkee ilmastotyön kaupungin tavanomaiseen talousarviomenettelyyn ja säännölliseen raportointiin tilinpäätöksen yhteydessä. Sen avulla tuodaan näkyväksi ilmastonmuutoksen hillintä kaupungin toiminnassa ja seurataan toimenpiteiden riittävyttä.

Uutena kehitysohjelmana aloittaa Tampere Junior, jonka tavoitteena on kaventaa lasten ja nuorten hyvinvointieroja.

Talousarvio 2020

Lähtökohdan vuoden 2020 talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelulle muodostavat Tampereen strategia 2030, pormestari Lauri Lylyn pormestariohjelma, kaupungin vuoden 2018 tilinpäätös ja vuoden 2019 talousarvion toteumaennuste sekä vuosia 2019–2023 koskevat taloudelliset ennusteet.

Tuloperusteet ja tilikauden tulos

Vuoden 2020 talousarvio on valmisteltu 20,50 tuloveroprosentin mukaan. Veroprosenttia esitetään korotettavaksi 0,75 prosenttiyksiköllä. Kiinteistöveroprosentteja ei ole muutettu.

Verotulojen arvioidaan kasvavan ensi vuonna 78,5 milj. euroa (8,1 %) vuoden 2019 toteumaennusteesta. Kunnallisverotulojen kasvuksi arvioidaan 74,0 milj. euroa. Suuren kasvun taustalla on veroprosentin korotuksen lisäksi yleinen talouskehitys sekä verokorttiuudistuksen vaikutus. Yhteisöverotulojen arvioidaan kasvavan 2,0 milj. eurolla ja kiinteistöverotulojen 2,5 milj. eurolla.

Valtionosuudet ovat kasvamassa noin 26 milj. eurolla. Suurta osaa valtionosuustulon kasvua vastaa kuitenkin joko muun tulon vähennys tai kustannusten kasvu, joten kaupungin talous ei kuitenkaan vahvistu, vaikka valtionosuudet kasvavat.

Verorahoitus (verotulot+valtionosuudet) kasvaa vuoden 2019 ennusteeseen verrattuna 104,4 milj. euroa eli 8,2 %. Ilman 0,75 prosenttiyksikön kunnallisveroprosentin korotusta verorahoitus kasvaisi noin 74 milj. euroa eli 5,9 %.

Talousarviossa koko kaupungin yhteenlasketut nettomenot kasvavat vuoden 2019 tilinpäätösennusteeseen verrattuna 4,5 prosenttia. Ilman maankäyttösopimuskorvausten ja pysyvien vastaavien myyntivoittojen alenemista nettomenojen kasvu olisi 3,4 %.

Nettomenojen kasvu on jatkossa kyettävä mitoittamaan verorahoituksen muutoksen mukaiseksi. Nettomenojen vuotuinen kasvu voi olla enintään noin 3 % vuosina 2021-2023. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että kaupunki pidättäytyy taloussuunnitelmakaudella uusista pysyvistä toimintamenojen lisäyksistä ja nykyisten palvelujen kustannusten kasvua on onnistuttava hidastamaan.

Vuoden 2020 talousarvion vuosikate on 112,9 milj. euroa ja tilikauden tulos on 0. Vuosikate kattaa suunnitelman mukaisista poistoista 100 %. Tilikauden tulokseksi muodostuu 0 ja talousarvio on tuloksen näkökulmasta tasapainoinen.

Investoinnit

Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut ulkoiset bruttoinvestoinnit ovat 203,0 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 200,2 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta on 85,4 milj. euroa negatiivinen. Investointien tulorahoitusprosentti on 56.

Suurimmat investointimenot (netto) ovat talonrakennushankkeiden 67,8 milj. euron, yhdyskuntalautakunnan 46,1 milj. euron, Tampereen Vesi Liikelaitoksen 26,3 milj. euron sekä asunto- ja kiinteistölautakunnan 18,0 milj. euron investoinnit. Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien investointeihin varataan yhteensä 21,6 milj. euroa.

Investointitaso on koko taloussuunnitelmakauden korkea. Investointien aiheuttamaa lisärahoitustarvetta voidaan osittain kattaa omistuksien uudelleenjärjestelyillä ja omaisuuden myynnillä. Omaisuuden myynnistä saatavia tuloja tulee ensisijaisesti kohdistaa suunniteltujen investointien omarahoitusosuuden vahvistamiseen ja velanottotarpeen vähentämiseen.

Lainamäärä

Lainamäärä kasvaa 110 milj. eurolla ja asukaskohtainen lainamäärä nousee ensi vuoden lopussa 3 711 euroon. Kaupungin kasvun edellyttämien suurten investointitarpeiden vuoksi paine kaupungin lainamäärän kasvuun kuitenkin jatkuu lähivuosina.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovia toiminnan tavoitteita perustuen Tampereen strategiaan. Pormestari Lauri Lylyn pormestariohjelman pohjalta laadittu Tampereen strategia 2030 on hyväksytty 2017.

Talousarviossa tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle. Tavoitteiden luonteesta johtuen niissä pyritään jatkuvuuteen, joten talousarvion 2020 toiminnan tavoitteet ovat pääosin samoja tai samansuuntaisia kuin vuoden 2019 talousarviossa. Uudet tavoitteet liittyvät mm. tuottavuuspilottien toteuttamiseen, lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointierojen kaventamiseen ja kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärän kasvattamiseen.

Talousarviossa asetetaan toiminnan tavoitteita kaupunkitasoisesti sekä erikseen lautakunnille, kehitysohjelmille, liikelaitoksille ja konserniyhteisöille. Myös liikelaitosten ja konserniyhteisöjen tavoitteet toteuttavat Tampereen strategiaa.

Taloussuunnitelma 2020–2023

Talousarviokirjaan sisältyy taloussuunnitelma vuosille 2020–2023. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma on laadittu karkealla tasolla. Investoinneista esitetään taloussuunnitelmakauden investoinnit sekä alustavat arviot vuosille 2024–2029.

Taloussuunnitelmakaudella palvelutarpeiden kasvu ja suuret investointitarpeet asettavat paineita kaupungin rahoitusaseman vakaana pitämiselle. Tilikauden tuloksen tasapainottaminen mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella keskimäärin 2,9 prosentin toimintakatteen heikkenemisen, minkä saavuttaminen edellyttää suunniteltujen tehostamistoimenpiteiden onnistunutta toteutusta.

Taloussuunnitelmakaudella rakenteellisilla muutoksilla ja palveluverkon tiivistämisellä tulee menojen kasvua saada olennaisesti hidastetuksi.

Verotulojen arvioidaan taloussuunnitelmakaudella kasvavan vuosittain keskimäärin 3,7 % ja valtionosuuksien noin 0,6 %. Mahdollisen sote-uudistuksen aiheuttamia muutoksia kuntien valtionosuuksiin ja verotuloihin ei taloussuunnitelmassa ole arvioitu, sillä uudistuksen toteutumisesta suunnitellussa aikataulussa ei ole varmuutta.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntatalous pysyy kireänä seuraavat vuodet. Kuntatalouden tilanne saattaa heiketä arvioitua voimakkaammin, jos kuntien tehtävien ja niihin osoitetun rahoituksen epäsuhte syvenee entisestään. Pelättävissä on, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita ollaan ennemminkin lisäämässä kuin vähentämässä.

Kuntalain 110 §:n mukaan "taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan". Tampereen kaupungin taseessa on edellisiltä tilikausilta kertyneitä ylijäämiä 462 976 145,97 euroa.

Investoinnit 2020–2023

Taloussuunnitelmakauden investointitaso pysyy suurena. Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut nettoinvestoinnit nousevat taloussuunnitelmakaudella noin 840 milj. euroon. Vuonna 2020 nettoinvestointien arvioidaan olevan noin 200 milj. euroa. Investointitaso nousee taloussuunnitelmavuosina 2021 ja 2022 yli 220 milj. euroon. Vuonna 2023 investointitaso laskee alle 200 milj. euron.

Suurimmat investointimenot ovat talonrakennushankkeiden 395 milj. euron investoinnit ja yhdyskuntalautakunnan 171 milj. euron investoinnit.

Korkean investointitason aiheuttamaa lisärahoitustarvetta voidaan osittain kattaa omistuksien uudelleenjärjestelyillä ja omaisuuden myynnillä. Omaisuuden myynnistä saatavia tuloja tulee ensisijaisesti kohdistaa suunniteltujen investointien omarahoitusosuuden vahvistamiseen ja velanottotarpeen vähentämiseen.

Lainamäärän kehitys 2020–2023

Lainamäärä on kasvamassa taloussuunnitelmakaudella 380 milj. eurolla ja asukaskohtainen lainamäärä nousee vuoden 2023 loppuun mennessä noin 4 650 euroon. Lainamäärän kasvua koetetaan hidastaa kehittämällä,

järjestelmällä uudelleen ja myymällä peruspalveluiden tuottamiseen liittymättömiä kiinteistöjä, yhtiöitä ja osuuksia. Myytävää omaisuutta ei taloussuunnitelmassa ole yksilöity.

Talousarviokirjan toimitus

Esitys vuoden 2020 talousarvioksi ja vuosien 2020–2023 taloussuunnitelmaksi on jaettu kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle 21.10.2019 talousarvion esittelytilaisuudessa sekä lähetetty postitse 22.10.2019.

Talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja muut talousarvioon liittyvät asiat

Kaupunginvaltuusto on 26.9.2005 päättänyt, että aloitteiden käsittelyohjeistusta ja sen noudattamista tarkennetaan, jotta vastaukset aloitteisiin tulisivat nopeammassa tahdissa käsittelyyn. Päätöksen mukaan jos aloitteessa edellytetään määrärahaa, se käsitellään talousarvion yhteydessä.

Lautakunnat ja johtokunnat ovat käsitelleet aloitteita tällaisina talousarvioaloitteina. Aloitteet, tiivistelmä vastauksista sekä vastaukset kokonaisuudessaan on koottu liitteeksi.

Tiedoksi

konsernihallinto, palvelualueet ja liikelaitokset, aloitteiden tekijät

Liitteet

- 1 Pormestarin talousarvioehdotus 2020
- 2 Korjauslista vuoden 2020 talousarvioon, 4.11.2019
- 3 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet ja niihin annetut vastaukset

§ 179
Kokousraportit

TRE:452/00.02.01/2019

Päätösehdotus

Kokousraportit otetaan pöytäkirjaan liitteeksi.